

אחות נביות

יהודית קגן

איש לא יכול היה לצפות לאן תיטה הסופה, ומרחוק עלה החול כתמרות עשן בין הגבעות. צמרות העצים והשיחים הנמוכים שצמחו סביב נווה המדבר נפרעו ברוח והחבלים שקרקעו את אוהלינו נאנקו ממאמץ.

"אל תדאגי, מְחֵלֶת, אנחנו מוגנים כאן", אמרה סבתי ממקומה לצד האש. "הבאר שלנו היא מחוץ לתחום המדבר."

הנהנתי, אף שהגבעות הצבעוניות של המדבר ונחשי החול ריצדו בלי הרף בקצה שדה ראייתי ושלחו אותי להתכרבל בשמיכה לצידה של סבתא. השדים ריחפו באוויר בצחוק קולני ונעצו בי מבטים מזמינים שלמרות כל מאמציי לא הצלחתי להתחמק מהם. לו הייתי גבר, גם לי הייתה קשת, ולא הייתי מפחדת מהגבעות שנראות כבתים מזכוכית וזהב. או אולי לא. נְפִיש נראה מפוחד יותר מכל אחי ונאחז בקשתו עד שפרקי אצבעותיו הלבינו. נְבִיֹוֹת העמיד פנים שהוא אמיץ וחזק ועמד ליד אבא. שניהם השגיחו שאף שד או תנין לא ינצלו את הסערה כדי לפלוש לנחלה הקטנה שעזאזל העניק לאבי בלב ממלכתו.

אבי פנה להגיף את המחיצה בין הפנים והחוץ, אך באותו רגע חטוף ראיתי מבעד לחול המשתולל צללית שחורה וגבוהה נעה ומתנדנדת לכיווננו.

הרמתי את ידי לעצור את אבא. אצבעותי היו מכוסות פיח מהטיפול בלהבות. "יש שם מישהו."

"את מדמיינת, מחלת. את רגישה אליו יותר מדי", מיהר קְדָר לומר. הוא צדק וטעה בעת ובעונה אחת. לא פעם ראיתי ושמעתי את הצללים מתגנבים פנימה אפילו בתוך גבולות הבאר. אך עיניי, החורים השחורים שבפניי, מחוסרות האישונים והקשתיות, היו חדות יותר מעיני אחי האנושיים. "זאת בטח השתקפות של מפלצת שמנסה לפתות אותנו לצאת אל מחוץ לשטח המוגן."

קמתי על רגליי. הקשקשים בכפות רגליי התחככו בבדים הפרושים על החול כשניגשתי אל אבא. רוב אחי נהגו לצאת לבדם לפשוט על אורחות ושיירות לצד הבאר, אך אני לא העזתי לצאת מגבולותיה. המדבר שלנו הפחיד אותי עוד יותר משהפחיד את העבדים והשפחות. הוא חיפש אותי, לוחש ומפתה, רק מחכה להזדמנות ללכוד אותי. אולם הפעם היה מישהו בחוץ, מישהו שהיה זקוק לעזרה. פסעתי אל פתח האוהל, "אילו היה זה שד הוא לא היה איטי כל כך."

נביות נד בראשו, "אני לא סומך על השדים."

נשפתי באיטיות, וניסיתי לרסן את עצמי. הרמיזה שלו הייתה מעליבה דיה גם אילו היינו רגועים ושלווים, קל וחומר כשכולנו מוטרדים ומעורערים בגלל הסופה. אבא לא התערב, שכן נלאה כבר מן המריבות החוזרות ביני לבין נביות וקדר. בניה של פְטוּמָה היו חצופים ויהירים.

"יש שם עובר אורח בצרה", שבתי והתעקשתי. הפעם לא הייתי צריכה להשקיע בכך מאמץ רב. מאחורי ענפים שניטחו ברוח צצה דמות אנושית מבעד לאוויר הצהוב.

אבא הרים את קשתו הארוכה וכל אחי מיהרו בעקבותיו. סבתי קראה לי לחזור לשבת לצידה אבל אני העמדתי פנים שלא שמעתי אותה ורצתי החוצה עם הבנים. הרוח פרעה את שיערי הארוך, שסבתא צבעה בחינה. רגלי התרנגולת הארוכות והרחבות שלי התאימו לריצה על החולות הבוגדניים הרבה יותר מרגליהם של בני האדם הכלואות בסנדלים. ברגע שפסעתי אל מחוץ לגבולות הבאר שמעתי את הלחישות המתחננות קוראות בשמי: "מחלת". אולם התעלמתי מהן. נוכחות אבי ואחי שעקפתי במהירות עיגנה אותי היטב בחזרה לבאר לחי רואי.

האיש היה עטוף בגלימה ולבש שלמה שחורה מאיכות טובה ורקמה יקרה שהתבלתה ברוח. כנראה תעה זמן רב במדבר שלנו, בעוד הרוחות והשדים מתגרים ומבטיחים לו הבטחות שווא על מקורות מים.

"אדוני?! ניסיתי למשוך את תשומת ליבו.

הזר הרים את ראשו מן המחסה שמצא בתוך צעיפו. נראה שהופתע לשמוע קול אנושי לצידו. התכוונתי להציע לו מחסה ומים בבאר לחי רואי עד שהסערה תשכך אולם ברגע שהבטתי בפניו המילים השתבשו בפני.

היו לו הפנים הארוכות והעיניים של אבא. אבא היה מעט יותר חסון ממנו, אבל שניהם היו גבוהים ורחבי כתפיים. ברגע הראשון תהיתי אם הוא אינו אלא אשליה שהמדבר שלח כדי לנסות לפתות אותי אל גבעותיו הקטלניות. קפיצת מדרגה במאבק התמידי שניהל עימי.

"מחלת", שמעתי את אבא מאחוריי, וקולו הפנה את תשומת ליבו של הזר אליו.

אבא והאיש שהופיע מתוך הסערה בחנו זה את זה בדממה. רק הסערה שרקה והשתוללה ביניהם. אחיי התגודדו בצפייה לאיזו הוראה או סימן.

"יצחק. מה אתה עושה כאן?" קולו של אבא נשמע מהול בנוקשות ופליאה.

"אמי נפטרה, ישמעאל", אמר הזר בקול צרוד וגרון ניחר, "אתה והגר יכולים לחזור הביתה."

תוך ימים ספורים ידעו כולם, העבדים, השפחות והנוודים שהתגוררו בבאר, על המתרחש. ניחושים והשערות שנלחשו ליד השוקת עסקו בשאלה אחת ויחידה: האם ישמעאל באמת ייקח אותנו בחזרה לבאר שבע.

"זו עיר גדולה לאלוהים!" סיפרה פטומה לנביות, "מרוצפת בשיש, ובתיה מעוטרים בזהב. כמו במצרים". באר שבע הצטיירה בעיניי כמו גן עדן עלי אדמות, שונה מאוד ממדבר הפרא שלנו שרדף אותי ללא הרף.

היחידים שלא הצטרפו לחגיגה היו אבא וסבתא.

נדרשו ליצחק כמה ימים לפני שהיה מסוגל לפרוש את סיפורו כראוי, וגם אז רק במקטעים לאוזני אבי בלבד. הוא מיטע לדבר, ויצא מן האגף שהוקצה לו רק כדי לאכול או לחפש את אבי.

תמיד לאחר השיחות עם דודי היה אבא הולך לסבתא, שישבה לצד האש, ומדבר בקול הנמוך והשקט שייחד רק לה. המולת המשחקים של בְּשֵׁמֶת וקְדָמָה הפעוטים הסוותה את דבריהם מאוזני אחיי האנושיים, אבל אני שמעתי כל מילה כשצפיתי בהם בסתר.

..."קורבן עולה על הר המוריה", לחש אבא, והלהבות הדגישו את הצלקות שעל פניו.

"אתה מתפלא?" חצי חיוך עקום הטה את כל הקמטים שלה הצידה. "הוא גירש אותי ואותך למדבר בלי דבר זולת חמת מים ולחם."

"אולי לנו היה יותר מזל מליצחק", הרהר אבא בקול. "אנחנו גורשנו מבאר שבע לפני שאלוהים אמר לו לשחוט את בניו."

"ישמעאל", קטעה סבתא את דבריו. אותה ארשת המשיכה לעטר את שפתיה, אך מעט יותר חסד ורוך חלחלו אליה. "אברהם אהב תמיד את אלוהים שלו יותר מאשר את בני האדם שסביבו."

אבא התעטף בשתיקה קודרת, אבל סבתא המשיכה, "ועכשיו גם יצחק, הבן הקטן של שרה, ברח ממנו. הוא בטח בודד מאוד."

אבא גיחך והניד בראשו, "את נשמעת כאילו את באמת שוקלת לחזור."

"אני שוקלת לחזור."

הוא קם ממקומו בחטף. "מחלת? את שוב מצותתת?"

יכולתי לשקר, לומר שאני משגיחה על התינוקות, אבל גם הם וגם אני היו יודעים שאני משקרת.

סבתא צקצקה בלשונה. לו פטומה, אשתו השניה של אבא, הייתה תופסת אותי, היא הייתה משליכה עלי סנדל. אבל סבתא חיבבה אותי באופן משונה, והייתה חמימה מספיק כדי שארגיש נאהבת למרות החיים הקשים בבאר. "מספיק, מחלת, לכי הביאי עוד מים מהבאר, אני רוצה למהול אותם בדבש תמרים בשביל דורך, כדי שיתאושש."

מרוב שהופתעתי לשמוע אותה מכנה את הזר הזה "דוד" לא הספקתי להשתמט כהרגלי כשהיא תחבה את הכד בידי וכיוונה אותי לעבר פתח האוהל.

הייתי רוצה לשאת את הכד כדרך השפחות, מאוזן להפליא על ראשי. אולם כנפיי גרמו לו תמיד להתערער וליפול. לכן חיבקתי את צווארו וגררתי אותו אל המעיין.

חבורת נוודים שהסתפחו למשפחתנו, פניהם מכוסים בצעיפים צבעונים וגדולים, עשתה עיקוף גדול כדי לא לחלוף בקרבתו. אחד מהם הסיט את ראשו של הנער שנלווה אליהם כך שלא יביט בי, ומלמל, "אל תסתכל. מחלת גורמת למחלות."

סביב השוקת התגודדו הכבשים, ודומה ומשא הנחו אותם אל עבר המרעה. נופפתי להם לשלום אף שידעתי שאחיי הקטנים לא נהגו להשיב לי מול עיני חבריהם. רכנתי מעל גדת המעיין הקטן שהעניק חיים לכל המקום הזה ושיקעתי את צוואר הכד במים. צליל צליפה נשמע ואחריו גל כאב מפתיע שגרם לי לשמוט את הכד מידי. הוא שקע במהירות במים.

צחוק ילדותי וקולות טפיפה של כפות רגליים בין הסוף והצמחייה נשמעו, אולם לא היה לי פנאי להתעסק בהם. בלעתי את העלבון ורכנתי בעקבות הכד כדי לתפוס אותו לפני שיגיע לקרקעית ואיאלץ לבקש את עזרת נביות או קדר. קרירות המים לא הספיקה כדי לשחרר את להט הכאב והצער שבחזי.

לא הייתי זריזה מספיק – הכד שקע עמוק מדי.

הזדקפתי. ידיי הרטובות גירדו מקור אבל האוויר החם העלה קבס בגרוני. סבתא לא תהיה מרוצה.

"את צריכה עזרה?" קול זר הניע אותי לזקוף את ראשי במהירות.

יצחק עמד לידי, וניסה לאתר במבטו את הכד שלי על הקרקעית.

"לא", נחפזתי לומר, "אתה בוודאי עדיין מותש מהדרך הארוכה, אני איכנס ואמשה אותו. אין סיבה ש..."

נתז מים היה התשובה היחידה שקיבלתי כשיצחק השיל את נעליו מעל רגליו וירד לתוך בריכת המעיין. "אלוהים", הוא שפסף את ידיו, ואפילו ממקומי על החוף יכולתי לראות את עורו נעשה חידודים חידודים מהקור.

"בבקשה, אין סיבה שאורח יירטב" –

הוא לא הניח לי לסיים את דבריי וצלל למעמקי המעיין. שעה קלה נותרתי עומדת על הגדה, כשרחש הזבובים וריח העסיס של הצמחייה הרמוסה אופפים אותי. מחשבותיי התרוצצו בראשי. אם הוא יטבע יגידו שאני הבאתי עליו את מותו בטרם עת.

אך אז דודי צץ על פני המים, ומשך את הכד המלא בעקבותיו. הקלה ואשמה הציפו אותי. הקלה על כך שהוא לא טבע, ואשמה על כך שהמחשבות העיקריות שלי היו נתונות לשאלה מה יקרה לי אילו יטבע.

הוא ליווה אותי חזרה לאוהל כשהכד בידיו. הארכנו את דרכנו כדי לא להיחשף לעיני המדבר.

"נוכל לעקוף את החורש מכאן", הצעתי, כדי שלא אצטרך להביט למדבר בעיניים ולראות את הגבעות הנודדות ואת תנועות הצבע הבלתי מוגדרות.

הוא הנהן והתאים את עצמו להליכתי. "גם את רואה אותם, נכון?"

"אותם?"

"הבתים המתפתלים והשדים הרועדים."

הנהנתי. בני האדם יכלו לראות רק שברי הבזקים מאלף חדרי הזכוכית המסתחררים ונמסים שמילאו את האופק בלילות הסוערים. לא העזתי לספר לו על הבקרים שבהם מצאתי עקבות רגלי תרנגולת למרגלות מיטתי.

"בגלל אמא שלך?" השאלה הייתה ישירה משציפיתי. חשתי סומק עז עולה על פניי. טיפשי מצידי לחשוב שלא ישים לב לכנפיי או לעיניי. לא הייתי רגילה לשוחח עם זרים – הנוודים המעטים שהסתפחו אלינו יראו מפניי.

הנהנתי, "שמעת את האחים שלי?"

"כשהלכתי בסערה ראיתי את השדות המחוללות על הגבעות, היו להן כפות רגליים וכנפיים כמו שלך. כאילו הן נבראו כדי לחולל סופות חול."

לא חשתי צורך לשקר או להסתיר ממנו דבר. כל אחד היה עשוי לספר לו את הפרטים. "כשהם הגיעו למדבר, סבתא ואבא מצאו את הבאר. עזאזל ניסה להילחם בהם ולגרש אותם אבל אחרי שאבא הכריע אותו שוב ושוב, עזאזל הסכים להותיר להם את הבאר, הגביל אותה בפני שדים אחרים ונתן לו את בתו עדישה לאישה."

זיהיתי על פניו את אותה הבעה שהייתה לאבא כשרצה לשאול דבר מה נוסף. אולם אבא נמנע מלשאול כי דעתו הייתה מוסחת או מאחר שלא רצה לשמוע דברים שלא ינעמו לאוזניו. יצחק לא הוסיף לשאול מתוך נימוס.

אמא כבר לא חיה כאן בבאר. אבא היה היחיד שידע אם היא עזבה או גורשה. לעיתים תהיתי אם דברים היו נראים אחרת אילו הייתה נוכחת, אבל לא ידעתי עליה דבר מעבר למה שסיפרו כולם.

"אתה לא מפחד ממני", פלטתי לבסוף את מה שהכי הפתיע אותי בטיוולנו סביב הבאר. "אתה לא נבוך מכך שיראו אותנו יחד."

יצחק משך בכתפיו. "אני רגיל להיראות בקרבת בני אדם למחצה. עבדו הקרוב ביותר של אבי הוא מצאצאי הנפילים. הם יצאו למלחמות יחד, כתף אל כתף, וכשעזבתי את באר שבע הוא בדיוק נשלח במצוותו של אבא להביא לי כלה מחרן."

הנהנתי בדממה. ענק ואדון בתור קרובי נפש. כמה משונה. ומעורר קנאה. לפתע פתאום חלחלה בי ההבנה עד כמה חסר לי אדם קרוב, מישהו שיקשיב לי ולא יבקר אותי. מעולם לא היה לי אדם קרוב כזה. המחשבה שעוד מעט הוא יעזוב עוררה בי צער שהיה עמוק מכפי שהייתי אמורה לחוש לקראת פרידה ממישהו שהכרתי זמן קצר כל כך.

"מחלת", הוא נעצר במקומו, ואני הבנתי לצערי שהגענו לאוהל. פטומה ישבה בפתחו ונעצה בי עיניים מופתעות למראה איש שיחי. "אני מנסה לשכנע את אביך ואת סבתך לשוב לבאר שבע. ישמעאל לא ישתכנע, הוא גאה מדי לסלוח. אבל סבתך עדיין זוכרת לאבי חסד נעורים."

הנהנתי בדממה. סבתא הייתה רכה יותר מאבי, ואהבה גם אנשים שאינם מושלמים. "המקום הזה יהיה משונה מאוד בלעדיה", אמרתי, אך מה שבאמת רציתי לומר היה 'המקום הזה יהיה משונה בלעדיך'. למעט סבתי, יצחק היה אחד היחידים בבאר שהסביר לי פנים. השיחה איתו עזרה לי להבין כמה מעט פעמים חוויתי שלוה כזאת.

"הוא לא חייב להיות", חייך יצחק. פניו היו חפות מצלקות קרב, ועל כן חיוכו היה קצת יותר עדין מהחיוכים חסרי ההומור של אבא. "אנא, שובי איתה ואיתי הביתה. איש לא יעז להתעמר בך או להשפיל אותך. תהיי נכדתו של איש גדול וחשוב, ולא בסך הכול שדה למחצה."

לו היה מנסה לפתות אותי בכל הכסף והזהב שבעולם הוא לא היה מצליח לגרום לי לעזוב את הבאר ולהסתכן במסע בין אשלות המדבר. אבל הוא הגה בקול את הדבר שהשתוקקתי לו יותר מכל, הדבר שלא יכולתי לקבל בבאר לחי רואי.

הבקרים שאחרי סופות החול היו יפים במיוחד, כאילו המדבר חש צורך להתנצל ולפצות את יושביו על התפרצות הרגשות שאחזה בו קודם לכן. יצאנו מתחומי באר לחי רואי, שלושה מאחי, אבי ואנוכי, כדי ללקט אוצרות שנסחפו בסערה. לא היה זה מדבר רגיל כפי שסבתי טרחה והדגישה שוב ושוב. ממלכתו של עזאזל הייתה הפכפכה וקטלנית. סופות החול גרמו תמיד למציאות להשתולל, ובבוקר למחרת היום היינו מוצאים תכשיטים, חמורים מתים, מזון או סחורות שנפלו או נתלשו מאורחות שנעלמו בסערה.

נביות, קדר ואַדְבָּאֵל נאבקו קשה ממני באבנים הזוויתיות והחדות של הגבעות. צעדיי היו קלים יותר על החול, ואם דעתי הוסחה רגליי היו מרחפות מעל הקרקע. אבל לא העזתי להתרחק מהם, שכן אז הצבעים היו משתנים והמציאות הייתה נעשית נוזלית, וידעתי שהמדבר עלול לבלוע אותי לבלי שוב.

השמש קפחה על ראשינו, ואנו הקפדנו להישאר כמטחוי קשת מן הבאר. מאחורי אחת הגבעות מצאנו אורחת גמלים שלמה כמעט, על סחורותיה וגופות בעליה. אי אלו שברירים ריחפו מעל שק פזור של אבני אחלמה וזהב שוטים, וכשהבחינו בי החלו להכות בכנפיהם הקטנות בהתרגשות ולדחוף לעברי את אבני החן הסגולות. נביות בעט בשבריר הראשון שהתקרב אלינו והם התפזרו בקול ציוץ דק ונעלמו בין הנקיקים.

"עזאזל שולח לך מתנות", לגלג קדר, ובחן את גופתו של גבר לבוש כותונת מכותנה מצרית. עיניו המתות של האיש עוטרו בכחל ועל חזהו התנוסס ענק אבני חן של האלה איזיס.

פניי האדימו. צחקתי בקול, אף שבתוך תוכי התכווצתי. ניסיתי להעמיד פנים שהבדיחה לא פגעה בי כלל והקפדתי לצחוק בפה סגור כדי שניבוי לא יבלטו. מעולם לא פגשתי את שדי המדבר, רק את השברירים שהיו אמיצים יותר אחרי הסערות, אבל ניחשתי מהם החלקים בי שירשתי מאמי, שכן לא חלקתי אותם עם בני פטומה. אולם גם עם השדים הספורים שראיתי היה לי מעט מן המשותף. כנפיי היו קטנות מדי לשאת את משקל גופי, אולי כי מעולם לא למדתי להשתמש בהן כהלכה, או שמא בשל המחצית האנושית שלי.

אולם ההבטחה הגדולה של השיירה הכזיבה. כל סחורותיה נרקבו, כאילו נדדו בתוך הסופה שנים רבות, ולא שעות מספר ותו לא.

"בפעם הבאה אנחנו צריכים להשאיר את מחלת בבאר", מלמל קדר בשעה שהוא ונביות הפשיטו בזריזות את עורן של הבהמות, לפני שירקבו גם הן. "היא מביאה מזל רע."

נביות ענה דבר מה שלא שמעתי למרות אוזניי החדות, אולם נימת דיבורו הבהירה היטב מה דעתו עלי. את כל האחלמות הוא תחב לכיסו, כאילו לא שמע שביקשתי לקבל אחת מהן.

השלל היה צנוע יחסית, ובשובנו ראינו תנועה רבה סביב האוהלים. יצחק יצא מהאוהל ונעמד לצד אבא, ואיזו נינוחות שררה בין שניהם. לראשונה הם באמת נראו כמו אחים.

"חשוב על ילדיך, ישמעאל", ניכר בו שהכניס לדיבורו את כל כוח השכנוע שלו. היה משונה לשמוע קול דומה לזה של אבא מדבר בנימה שלא שמעתי מעולם. אבא ידע תמיד טוב יותר לדרוש מאשר לבקש. "מרעה ראוי לצאן שלך, לא תאלץ לדאוג שוב אם השנה המעין ייבש או אם אורחה תתקוף. נגור שוב כולנו ביחד, אף אחד מעמי הארץ לא יעז להתגרות בנו כשאנחנו גדולים כל כך."

"אני לא חוזר לבאר שבע", חזר אבא על דבריו.

"בגלל אבא?"

"לא", ענה. קולו היה קליל ונראה שדיבר בכנות ולא ניסה להסתיר את רגשותיו. "אולי לפני כמה שנים הייתי חושב עדיין על אבא, אבל לא. כאן אני מלך. בבאר שבע אהיה בסך הכל בן האמה."

"אמך כבר לא האמה", ניסה יצחק להמשיך לדבר אל ליבו. קולו רעד מעט כשאמר, "אמי איננה, היא לא הגבירה, היא לא... היא לא. הגר תהיה הגבירה מיום שתחזור לאברהם."

קול נוסף מאחורי שניהם השתיק את שניהם כילדים שנתפסו בתעלול אסור, "הנח לו יצחק. הוא לעולם לא יעזוב את הבאר שלו."

"אמא, את מבוגרת מדי בשביל המסע הזה", הפנה ישמעאל את ראשו לעברה.

"הפעם אני לא סוחבת ילד", חייכה אליו הגר.

"אני יכולה להצטרף?"

שלושתם הפנו את מבטם לעברי.

עיניי זינקו מיד אל עיניו של אבא, לחפש את אישורו. תקווה החלה לפרוח בחזי. באר שבע נראתה לי רחוקה כמו מצרים או כוש, וקסומה בערך באותה מידה. לא בגלל מרצפות שיש וקישוטי כסף וזהב, ולא כי שם אין בוודאי סופות חול רצחניות שקוטלות את התועים בדרכם. אלא כי שם, אולי, אנשים לא יחשבו שאני גורמת למחלות, ולא יאשימו אותי בכל פעם שכלים נשברים או ילדים נחנקים ומתים.

אחרי שתיקה ארוכה שאלתי בזהירות, "אבא?" הייתי חלק מביתו, ולמרות המבוכה שהסבתי לו עדיין הייתי בתו. תהיתי אם ייקל לו ולבניו אם לא אהיה יותר בסביבה, או שמא הם יכירו פתאום בחסרוני.

"אני אהיה אחראי עליה", הזדרז יצחק לומר. "יהיה לה עתיד טוב יותר בבאר שבע. היא תוכל להינשא לאדם אמיד שלא היה לה סיכוי להינשא לו לו הייתה בסך הכל נערה יחפה במדבר. וכמובן סבתא שלה תהיה איתה."

"היא לא תהיה במעמד להי"–

"היא תהיה הגבירה, ישמעאל. הגר חוזרת כדי להיות הגבירה", הוא הזכיר לאבא שוב.

"אולי תישא אותה לך לאישה, יצחק", אמרה סבתא וחיכה חיוך עדין.

פניי האדימו. מול מבטיהם הממוקדים בי חשתי לכודה.

יצחק הניד בראשו. "אבא שלח את אליעזר לחרן כדי להביא לי כלה, ואני לעולם לא אקח אישה שנייה."

לכך לא הייתה לסבתא תשובה. גם אבא לא אמר דבר, אבל להפתעתי הוא לקח את ידי בידו וחיבק אותי חיבוק ארוך של פרידה. אבא היה דומה למדבר של עזאזל, שהיה יבש וקודר רוב הזמן. לא היה צורך להוסיף שמבחינתו הדברים סגורים, ושהוא נותן לי את ברכתו.

בימים הבאים לא השגחתי כלל בהתלחשויות ובנעימות המבט שליוו אותי תמיד בבאר לחי רואי. עמדתי לעזוב, להיות גבירה עשירה לצד סבתא. ידעתי שאחיי מרכלים שיהיו לי שמלות משי ותכלת, וגנים של פרחים ושדות חיטה. אולם מחשבותיי היו נתונות יותר לבני הכלאיים האחרים שהיו לפי השמועה במשק ביתו של אברהם, ולראשונה בחיי לא אהיה החריגה.

היו נוודים או עבדים שהתפתו להצטרף לשיירה של יצחק והגר, וביום המיועד אפילו נביות וקדר, הגרועים במטרידיי בדרך כלל, טרחו להראות קורטוב של ענווה וגעגועים.

סבתא לא יצאה ריקם מבאר לחי רואי. שיירה ארוכה של גמלים וחמורים עמוסי מתנות זהב, שנהב ובשמים נדירים יצאו איתה כמו הייתה כלה צעירה העתידה לפגוש את אלוף נעוריה. עבדיה ושפחותיה הצטרפו אליה ויצרו פמליה מכובדת. היא עצמה ישבה על אתונה, מוכנה לעלות מן המדבר מקוטרות מור ולבונה ולהתרפק על דודה.

אבא חיבק את כתפיי באופן חם בהרבה משאי פעם נהג בעבר. קיבלתי ממנו עגילים מוזהבים, משקלם בקע זהב, והבטחה שאם מישהו ינהג בי לא כשורה עלי להודיע על כך מיד לסבתא ולאברהם כדי שיגנו על כבודי ועל משפחתנו.

"להתראות מחלת", לחש באוזני כשאימץ אותי אל חזהו ושנינו ידענו שכנראה לא נתראה עוד לעולם. היה מסוכן מדי לחצות את המדבר של עזאזל לעיתים קרובות. "היי לאלפי רבבה."

חיבקתי אותו בתשובה, זרועותיי נתקלו בקשת התלויה על גבו, ולפתע פתאום לא הייתי בטוחה כל כך שבבאר שבע באמת יהיה לי טוב יותר. תחושת הכבודות הזאת נותרה בחזי גם כשעליתי על חמורי והתעטפתי בצעיפי מפני החמה. השיירה שלנו חצתה את גדר הצמחייה המסוככת בין נחלת אבינו למדבר, ותוך צעדים ספורים שקענו בגבעות ובאבנים, וליבי שקע אפילו עמוק יותר.

אולי אני טועה? המחשבה הבוגדנית החלה להתרוצץ בראשי בעוד הבאר הולכת ומתפוגגת מאחור.

האם בבאר שבע לא יהיו אנשים שישליכו עליי שאריות מפיח המדורה? האם לא עדיף אויב מוכר על פני חבר זר? בבאר הכרתי את כולם וידעתי ממי להיזהר ומי יעניק לי מחסה בשעת צרה. עכשיו לא יהיה לי איש, פרט לדודי וסבתי. לא ידעתי למה לצפות מהסב שמעולם לא פגשתי.

"מחלת?" זקפתי את ראשי מן החול לשמע קולו של יצחק לצידי. אילצתי את עצמי לחייך ולהיראות נרגשת ומצפה ככל יכולתי לבית החדש שאליו הלכנו. "אני שמח שהחלטת לבוא."

"גם אני", אמרתי מיד. אולי מהר מדי.

חיוכו התרחב. "אני בטוח שאבי יהיה מאושר לא רק לשמוע שישמעאל חי ושלם, אלא גם לחזות בנכדתו."

הנהנתי. וליבי נע כמטוטלת, אנה ואנה, מושך אותי לסירוגין לבאר שבע ולבאר לחי רואי.

"מחלת, את יצאת למדבר יחפה?" ראשו נע אנה ואנה וכאשר לא ראה שום סנדלים קשורים על כתפי פנה להביט בי, כאילו ברור לו שאני צריכה להסביר את עצמי, או להשמיע לו תירוץ שיסביר את המצב.

השפלתי את עיניי לעבר כפות הרגליים שבצבצו מתחת לשולי שמלתי, רגלי תרנגולת ארוכות שהעניקו לי יציבה מושלמת על החולות וגררו אין ספור בדיחות. פניי האדימו. יצחק הבין כנראה ששאלתו לא נעמה

לי, שכן חיוכו הפך רחב מדי, קופצני מדי. "ניאלץ למצוא לך סנדלים מתאימים, לא נהוג להסתובב ללא מנעלים. אולי אבקש מצורפים מפלשת להכין לך סנדלים מעוטרים בזהב."

הנהנתי, אולם הנחתי שאתקשה מאוד ללכת על אבני המדבר החדות בנעליים גדולות וקשיחות.

די היה ברגע הזה כדי שאבין שאני לא רוצה לחזור איתו לבאר שבע. חרף נועם הליכותיו, דודי ציפה שאשתנה, שאתאים למקום שאליו מועדות פנינו. שאנסה להיות אנושית יותר. תהיתי מה עוד יהיה עלי לשנות בי כדי להתאים. בבאר לחי רואי ידעו כולם מי הייתי ומי הייתה אמי. לא היה טעם להסתיר זאת או להעמיד פנים שאין זה כך. אבי לא הרבה לגונן עלי, ובתור "השדה" נהניתי מהזנחה מבורכת ומחופש שאחיותיי, בנות פטומה, לא יהנו ממנו כשיגיעו לגילי. החופש הזה יאבד לי ברגע שאגיע למשק בית שבו אחשב ראוויה לנישואין. איש לא יניח לנערה מאורקה לדלג על הגבעות, או יעלים עין משערותיה הפרועות. מעולם לא יראתי ממשוהו כפי שחששתי כעת להיות שווה לכל בת או נכדה אחרת.

"שיניתי את דעתי". עצרתי את חמורי ומאחוריי החמורים הנוספים ניצלו את ההזדמנות והעניקו את מלוא תשומת ליבם לשיחים הנמוכים שצמחו בין האבנים. סבתא ויצחק החליפו מבטים מהירים. אף שלא היה בינם קשר דם הם הזכירו אם ובן החוששים לבתם. "אני רוצה לחזור לבאר לחי רואי."

"מה? למה? אמרתי משהו שפגע בך?" הוא חקר, וקולו קיבל גוון רך יותר.

הנדתי בראשי, "אני בטוחה שיכולים להיות לי חיים טובים בבאר שבע, אבל אולי אני כמו אבא שלי."

"מחלת, בבאר שבע איש לא יעז להציק לך בגלל... בגלל אמא שלך". הוא עשה כל שביכולתו לשנות את דעתי. הגר נעמדה לצידנו ונראתה מודאגת מעט בגלל העיכוב.

"זה לא נכון", תיקנתי אותו. "איזה גבר אנושי יישא אותי לאישה? איאלץ ללבוש שמלות ארוכות ולהתעטף ברעלות כדי שאיש לא ייבהל מעיניי."

אצבעותיו של יצחק נקמצו לאגרופים מסביב לחבל חמורו. הוא נעץ בי מבט עז, אך כשכבר היה נדמה שהוא עומד לומר דבר מה הוא הפנה את עיניו אל החול. רגע קל לאחר מכן הוא חזר להתמקד בי. "מחלת", אמר, "נשבעתי שלא אשא אישה נוספת. אין בכך שום דבר הגורע מהערכתי או מכבודי כלפיך" –

נרתעתי לאחור במקומי על חמורי. "אני לא מנסה לשכנע אותך לשאת אותי לאישה. אני רק רוצה לחזור לבאר לחי רואי."

"רציתי להביא לאבי את ישמעאל, ואם לא אותו אז את בתו."

"מחלת", התערבה סבתי, "המדבר מסוכן, האשליות שלו עלולות לבלבל אותך אפילו במרחק של גבעה אחת בלבד. אינך יכולה לשוב עכשיו."

"זה באמת לא מרחק גדול", התעקשתי. חגתי לאחור, בדרכי להמשיך ולפסוע לתוך המדבר. "אפשר לראות מכאן את עצי הבאר."

יצחק הוביל את בהמתו קצת יותר קרוב לחמור שלי. "הבטחתי לאביך שאשגיח עלייך."

"אתה מחזיר אותי לרשות אבי". הסגתי את חמורי מעט אחורה. "אני רוצה לחזור, אתה אמרת לאבא שתעשה כל שביכולתך למעני."

"ואני מתכוון לעמוד בדברתי", הוא הושיט את ידו כדי לאחוז בכתפי. ניסיתי להתחמק מאחיזתו אולם הוא היה זריז ממני ותפס בשמלתי.

הבטתי בו. מעשיו נחשבו עלבון עז, אולם הוא היה נחוש בדעתו לעצור אותי. הבנתי אז שיצחק אכן יעשה כל שביכולתו כדי להביא אותי לבאר שבע כפי שרצה. עבור אביו, עבורי, ויותר מכל עבור עצמו.

"יום יבוא ותודי לי. גם אם אצטרך לכפות את ידיך ורגלייך לשם כך—" דבריו נבלעו בצעקה כשכנפיי סטרו בפניו. נופפתי בהן בכל הכוח, ואף שלא ידעתי לעוף איתן, שלטתי בהן היטב.

ברגע שהוא הרפה משמלתי חבטתי באחורי חמורי והפנתי אותו בחזרה לעבר באר לחי רואי.

סבתי צעקה, "מחלת! המדבר יבלע אותך!"

אבל אני לא הסרתי את עיניי מנווה המדבר הירוק. קולות צעדים מהירים על החול רדפו אחריי, וצללית של עבד התקרבה אל חמורי. הפניתי אליו את ראשי בחדות נחשית רושפת. "אשלח בך מחלות שיגרמו לעיניך לנשור!"

העבד מעד על אבני החצץ הקטנות. הוא לא העז לרדוף אחריי, ואני פניתי בעיקול ההר ושיירת הגמלים והחמורים של סבתי ודודי נעלמה מהעין. עבדיו לא היו מוכנים להתרחק מהשיירה למעמקי המדבר החשוף, קל וחומר למען שדה למחצה.

שמתי פעמי עם החמור בדרך חזרה אל אורוותו. נשימתי עדיין הייתה כבדה מהמאבק בדודי. הלכנו בדרך המוכרת, לא נתתי את ליבי להתפתלויותיו של העמק הקטן. מאחורי הגבעה שלפניי ראיתי את העלווה המוכרת והבטוחה של הצמחיה המקיפה את הבאר. אך אף שהתקדמתי לעברה שעה ארוכה, לא נראה שהיא מתקרבת אלי כהוא זה.

פי החל להתייבש. לא היה סיפק בידי לקחת את נאד המים בעיצומו של העימות עם דודי. העמק נמתח עד בלי די והשמש קפחה על ראשי. תחושת הזמן שלי החלה להתערער כשהשמש נטתה אל עבר הגבעות הנמוכות ועדיין לא הצלחתי להיחלץ מן העמק הקטן המפריד ביני לבין הבאר.

אולי הזווית שבה בחרתי לא הייתה נכונה. ניסיתי למצוא היגיון בעובדות, לא להיכנע לחרדה שהחלה לכרסם בי מבפנים. כשהצללים החלו למלא את הנקיקים ובמחילות החלו להתעורר דברים שלא הכרתי, חשתי את השערות על עורפי סומרות. האם משהו עוקב אחריי?

ניסיתי להטות את החמור לכיוון אחר, לתעתע בנוכחותו העויינת של המדבר, אבל הוא הבחין בניסיונותיי להתחמק ממנו ורק לעג לי ביתר שאת. השמש השוקעת צבעה את העמק בדם, אך הכוכבים עדיין לא יצאו. אולי בשל כך עדיין לא ראיתי שדים קמים מרבצם.

נאלצתי להודות ביני לבין עצמי שאיני יודעת איך לחצות את העמק. לא היו לי מחסה, אש או אפילו מים. ירדתי מגב החמור ופסעתי על האדמה שהייתה עדיין חמימה מהשמש ששזפה אותה בשעות היום. היא הייתה חמה כמו עור, כמו חיבוק ארוך. אבל הרכות החמימה לא נתנה לי מנוח. מעולם לא חשתי בודדה כל כך. לא ידעתי לאן ללכת, או איך לחזור הביתה.

יתרה מזאת, לא הייתי בטוחה מהו "הביתה". ידעתי שהבאר אינה ביתי. ידעתי זאת מאז שיצחק הופיע והבטיח לי חיים אחרים. גם סבתא כבר לא תחכה לי באוהל לצד המדורה או תגן עלי מפני הסנדל של פטומה. היא הלכה לפגוש אהוב נשכח ואני איבדתי את בת בריתי. אחיי יצחקו לי לבטח על הפכפכותי וספק רב אם בכלל אחסר להם אם לא אשוב.

אבל גם לבאר שבע אינני שייכת. בסתר ליבי ידעתי שהיא לא תהיה אלא באר לחי רואי גדולה יותר. גם שם יהיו קדר ונביות, גם אם בשמות אחרים ובחזות שונה. רצייתי בית, מקום שבו לא אהיה מושא ללעג. הבעיה האמיתית הייתה בי, לא באחיי, ונשאתי אותה איתי לכל מקום שאליו אלך. לא יכולתי לברוח ממני שאני.

שברירים צצו בקצה שדה ראייתי. באפלולית הגוברת הם זהרו כגיצי אש. גררתי את עצמי לעמידה ונאחזתי בחמור כדי להתקדם. השברירים לא עוררו בי אותה תחושת אימה כמו השדים, ובוודאי לא את הזוועה שהציתו נחשי החול שהיו עולים אל פני הקרקע כשסופות חול החשיכו את היום. אבל הם בישרו על רדת הלילה, והאימים שהוא מביא עימו.

השברירים אזרו יותר ויותר אומץ. אחד מהם התיישב על גב החמור והעלה הבזק אש בפרוותו. הבהמה נערה בקולי קולות, זינקה קדימה ונמלטה. קיווייתי שהרוח כיבתה את האש שאחזה בחמור, אך הוא אבד בחשכה ונעלם בלי שאדע מה אונה לו.

נותרתי לבדי. שבריר נוסף התקרב לעברי, עיני החור שלו הצטמצמו בחיוך רחב ומזמין, וידיו הזעירות סימנו לי "בואי" שוב ושוב. השתמשתי בשולי צעיפי כדי לחבוט בו כביתוש. שבריר אחר ניסה לקרוא לי בקול גבוה ודק, אך אני אטמתי את אוזניי בידיי ורצתי קדימה. גם אם לא אגיע לבאר, לפחות אחמוק מן השברירים ואולי אמצא מקום או סלע שמאחוריו אוכל להתחבא מן השדים המשחרים לטרף, שייצאו כשהלילה יתקרב לשיאו.

הלבנה החלה לטפס אט אט במעלה הרקיע וכל צבאות השמים יצאו ללוות את גבירתם במסעה. לפתע עצם היותי היה לנטל כבד מנשוא. לא יכולתי לשאת זאת יותר. את הבדידות הזאת. את הידיעה שאין לי איש או דבר.

דמעות החליקו מעיני החור שלי והותירו שבילים רטובים על פניי. לאן עוד יכולתי ללכת? כמהתי למקום אחד בעולם שבו אהיה רצויה. שבו לא אאלץ להתנצל או להתחבא מעצמי. דמעותיי נקוו על החול הגבישי ונבלעו בפי האדמה.

גרגרי החול והאבנים הקטנות החלו להתגלגל חרש, כמו ברחו מדבר מה מאחוריי, ואור בהיר ועדין כשל נר הטיל את צלילתי קדימה. תחילה לא הבנתי מה מתרחש, ואז קול אוושה משיית ברוח סיפר לי שאולי אני לא לבד, שאולי מישהו יכול להושיט לי עזרה.

קמתי ממקומי והסתובבתי. לעיניי נגלה מדבר שונה מאוד מזה שראיתי קודם. גבעות החול שלפניי התפשטו והתפרקו מתכשיטיהן, האבנים המיותרות התפוררו וחשפו עמודי אבן גבוהים וקירות מזכוכית שקופה כמו הרוח. ניסיתי להסיט את מבטי מהכישוף המחריד ולהתעטף בצעיפי להגנה מפני המראות. צבעי קשת בענן כיסו את החולות סביבי, ועיניי הסתנוורו מקרני אור הבוהקות מבעד לקירות הזכוכית הזזים ללא הרף. הרוח שינתה את כיוונה, והעמודים והקירות החלו להיצמד זה לזה.

מתוך התוהו ובוהו הבחנתי בשורה של שדות ארוכות צמה אשר ניצלו את אור הכוכבים כדי לצאת במחולות על ראשי ההרים. בעבר הייתי רצה לתפוס מחסה בבאר עם אחיי, אך הפעם התרתי לעצמי להתבונן היטב במחולות, להבין כיצד הן משתמשות ברגלי התרנגולת הרחבות שלהן כדי לרחף ולהסתובב, ובקצות בהונותיהן לייצר רוח מעגלית שהעיפה את החול עימן.

הבטתי מטה, ברגליי שלי. החלקתי את בהונותיי על פני החול, וחשתי ביציבות וברכות מגעו בכפות רגליי – רגליים שלא נועדו לנעלי זהב. החול הגיב למגעו והתרומם ברוח ההססנית. לראשונה בחיי הבנתי את משמעות השם שנתנה לי אימי, על שם מחוללות הסופה.

מתוך החול שניתז לכל עבר צצו עמודים וקשתות, מדרגות ושערים מעוטרים בכותרות שמעולם לא ראיתי כמותם. הקירות היו שקופים כמו רוח קשיחה, ויכולתי לראות דרכם את הגבעות מתפסלות לעוד ועוד מסדרונות ואולמות. ארמון זכוכית עם אלף חדרים פתח לפניי את דלתותיו. עזאזל ישב על כסאו, רם ונישא בהיכלו, מוקף בשריו וביועציו.

התבוננתי במחזה מלא ההוד. אפילו בחלומותיי על מצרים לא העליתי בדמיוני מבנה יפה כל כך. רציתי להתקרב אליו, לבחון את חינו מקרוב, אך שנותיי בבאר לימדוני לחשוד בפאר, ובמיוחד בזה הבא מן המדבר. ידעתי שזו עוד אשליה של המדבר הארוך. ידעתי שברגע שאפסע לתוך ארמונו של עזאזל, המתיקות והעונג יהפכו טורפניים.

בעודי נאבקת באשליה, שמעתי בת קול. קול נשי, מוכר אך שכוח, עדין כרוח המדבר אך מתוק כדבש תמרים, "מחלת"?

דמות אישה, כנפיה פרושות סביבה, עיניה חורים שחורים וחיוכה רחב יצאה אלי. רגלי התרנגולת שלה נשאו אותה אלי מהר מכפי שאיש בבאר לחי רואי רץ אלי מעולם. לא קדר ונביות עם פחמיהם, לא סבתא הבאה לנחם אותי וגם לא העבדים המבוהלים. היא נעמדה קרוב אלי והתבוננה בי, כלומדת את עמידתי, את גופי שחלק דמיון לגופה, את עיניי הזרות לעיניה. התבוננתי בה בחזרה, גומעת אותה כמו מים חיים, אך יראה שמא זהו עוד אחד מתעותעיו האכזריים של המדבר.

אמי הושיטה לי את ידה. "בואי הביתה."